

[סגור חלון](#)

נגרמה לך תאונה עם הרכב? חברת הביטוח צריכה לפצות אותך גם אם לא תיקנת אותו

ג'ון גבע 15/4/15

בעקבות תאונת דרכים נגרמו לרכבו של א' מזקי רכוש. הרכב תוקן במוסך ומלוא הוצאות התיקון כוסו על ידי חברת הביטוח. א' תבע מחברת הביטוח גם את מזקיו בגין ירידת ערך הרכב, ואולם חברת הביטוח סירבה לפצותו בגין כך. האם צדקה חברת הביטוח? האם פוליסת הביטוח מפצה על ירידת ערך לרכב עקב מזקי רכוש בתאונת דרכים? דהיינו, האם א' זכאי לפיצוי בשל מזק הנגרם לו עקב העובדה כי שוויו של כלי הרכב בשוק פחת עקב התאונה? מה אומר החוק? מהי עמדת הפיקוח על הביטוח? מה קבעו בתי המשפט, ובמיוחד בית המשפט העליון?

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי) קובעות כי תגמולי ביטוח שישולמו למבוטח על ידי חברת הביטוח יחושבו לפי האובדן או הנזק לרכב ביום קרות מקרה הביטוח, לרבות בשל ירידת ערך ובצרוף מע"מ. במקרה זה קבע בית משפט השלום כי הנזק של ירידת ערך הוא "נזק עקיף/נזק תוצאתי", שהפוליסה התכוונה שלא לכלול בין הנזקים שהנתבעת תפצה בגינו. א' לא השלים עם פסק הדין וערער לבית המשפט המחוזי, אשר קבע בניגוד לעמדת בית משפט השלום, כי ירידת הערך לא הייתה נגרמת אילולא התאונה ועל כן היא כן נכללת בכיסוי הביטוחי בפוליסה לביטוח מקיף.

בעקבות פסק הדין הגישה חברת הביטוח בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון, אשר דחה את הערעור וקבע כי ירידת ערך מהווה "אובדן או נזק" המתייחס לנכס. הנכס (הרכב, במקרה הנדון) אחרי התאונה שווה פחות משוויו לפני התאונה: "רכב מוערך בדרכי השמאות הרגילות לפי ערכו בעיני קונים פוטנציאליים. יש כמובן תיקונים שמחזירים נכס למצבו הראשוני כאילו היה חדש, אולם, ראשית, המדובר על 'כאילו', ושנית, לא תמיד הדבר אפשרי. פסלון שנשבר והודבק שווה פחות מפסלון שלם. ייתכן שהביטוי המוחשי לנזק יבוא לידי ביטוי רק בעתיד, אך הנזק עצמו, כבר נגרם".

עוד הוסיף בית המשפט העליון כי ירידת ערך אובייקטיבית מהווה "אובדן או נזק" לרכב ביום קרות מקרה הביטוח המזכה בתגמולי ביטוח אם נגרמה בשל מימושו של סיכון מבוטח. דהיינו, הנזק בגין ירידת ערך הרכב בשל עצם התאונה הוא נזק ישיר שעל חברת ביטוח לשאת בו, כמו גם סכום המע"מ.

יודגש כי חברת הביטוח צריכה לפצות את צד ג' בגין כל אותם הסכומים שהמבוטח יהיה חייב לשלם בשל מקרה הביטוח לגבי מזקי רכוש צד ג', גם בגין ירידת ערך. בהכרעה עקרונית של הפיקוח על הביטוח ("תשלום לצד ג' טרם נעשה התיקון בפועל") נקבע כי "במקרה בו צד ג' תבע את מזקיו הישירים בגין תיקון הרכב והוא מעוניין לקבל את הפיצוי הכספי בטרם תיקן את רכבו בפועל, על המבטחת לשלם לו את הסכומים בגין תיקון הנזקים הישירים שתבע, אלא אם יש לה טענה מבוססת ועניינית כנגד תביעת צד ג'. לפיכך נקבע כי ההפחתה היחידה המותרת הינה בגובה סכום המע"מ בלבד".

במארכ 2015 הוציא הפיקוח על הביטוח טיוטת הכרעה עקרונית בעניין תשלום מע"מ וירידת ערך ברכב שלא תוקן, שבה נקבע כי "מביקורות שערך אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון ומפניות ציבור, עלה כי בתביעות צד ג' שבהן החליט התובע שלא לתקן את רכבו, הפחיתה חברת הביטוח מתגמולי ביטוח סכומים בגין ירידת ערך ובגין מע"מ, וזאת בניגוד להלכות שנקבעו בעניין בפסיקת בית המשפט העליון. לאור זאת, הוכרע, כי במקרה שבו מבוטח או צד ג' תובע את מזקיו הישירים בגין תיקון הרכב והחברה אינה דוחה את תביעתו, עליה לשלם לו תגמולי ביטוח הכוללים, בין היתר, את ירידת הערך של הרכב ואת המע"מ החל בעניין, זאת גם אם לא תיקן את רכבו בפועל".

עניין של זמן

מהו המועד לחישוב ירידת הערך? באפריל 2014 הגישה מ' תביעה ייצוגית לבית המשפט המחוזי. מ' טענה שחברת הביטוח אינה פועלת בהתאם לדין בשעה שהיא מפצה מבוטחים וצדדים שלישיים בגין ירידת ערך שנגרמה לרכבם כתוצאה ממעורבותם בתאונת דרכים, וזאת שלא על פי שוויו של הרכב במועד התאונה אלא לפי המועד שבו מוגשים מסמכי התביעה או המועד שבו משולם הפיצוי. לטענת מ', מועד התאונה הוא מועד קרות הנזק, לרבות הנזק של ירידת הערך, וזהו המועד הנכון והראוי לחישוב ירידת הערך. מנגד טענה חברת הביטוח כי כאשר מדובר במבוטחים עצמם, מועד חישוב ירידת הערך נעשה לפי שווי הרכב ביום התאונה. לעומת זאת, באשר לצדדים שלישיים, המועד הנכון לחישוב ירידת הערך אינו מועד התאונה, כי אם מועד מאוחר יותר, שכן הביטוי המעשי לירידת הערך יתרחש רק בעתיד, במועד שהוא מאוחר למועד התאונה.

באוקטובר 2014 הגיעו הצדדים לפשרה שלפיה התחייבה חברת הביטוח לחשב את ירידת הערך שנגרמה לצדדים שלישיים לפי שווי הרכב במועד התאונה בהתאם למחירון, זאת בתנאי שהצד השלישי המציא לידיה את כל המסמכים הדרושים ובתנאי שחברת הביטוח בדקה את המסמכים שהוגשו על ידי הצד השלישי ומצאה כי יש מקום לאשר את דרישתו בגין ירידת ערך, ושמשך התקופה שממועד התאונה ועד למועד הגשת הדרישה המלאה לחברת הביטוח, לא פורסמו 12 מחירונים (או יותר).

בהכרעה עקרונית אחרת של הפיקוח על הביטוח ("פיצוי בגין ירידת ערך שנתבע על ידי צד ג' בשיהו - בעת שחלה ירידה בשווי הרכב") צוין כי תביעתו של צד ג' מהמבטח של המזיק הינה תביעה מזיקית לכל דבר ועניין. ירידת הערך הינה נזק מוחשי והוא נקבע כשיעור באחוזים משווי של הרכב. בהתחשב בעיקרון החל בדיני המזיקין של "השבת המצב לקדמותו", יש לבדוק מהו המועד שעל פיו יש לחשב את שיעור הנזק שנגרם כתוצאה מהתאונה. נקבע כי במקרה שצד ג' טרם מכר את רכבו ותבע את הפיצוי בגין ירידת הערך באיחור, רשאית חברת הביטוח של המזיק לשלם לו פיצוי בגין ירידת הערך כשהוא מחושב לפי שווי הרכב ביום הגשת התביעה.

הכותב הינו מומחה בביטוח ונזיקין, הבעלים של משרד עורכי דין ג'ון גבע ומשמשי, בין היתר, יועץ משפטי לחברי לשכת סוכני הביטוח